

խնդրեք որ մեր գանգաւ գծութեամբ ընդունելու բարեհաճէք...:

“Ըօմոկլոյցի երկրատեւր մը — Լատիզլաւոս Գօրտայի — ասկէ տասը տարի յառաջ, առանց մէկուն ընդդիմանալուն, մեր քաղաքին մէջ տներ գնեց...: Մեր հիւրերը սիրով կ'ընդունինք, ինչպէս որ կը վայելէ, եւ ինչպէս որ պարտականութիւնն է...: Բայց Լատիզ. Գօրտայի ասով գոհ չըլլալով, մասնաւորութիւն մը կ'ուզէ...: Գրանսիւրաւորի վերին կառավարութեան դիմեց, այն նպատակաւ, որ մենք զինք հայ քաղաքացի ընդոռնինք. եւ կամ ուրիշ խօսքով՝ որ հայ ըլլայ: Նոյն աղաչանաց թուղթը կառավարութիւնը մեզ իրկեց: Եւ մենք հարկաւոր տեսանք, ասոր վրայք մեր երգուեալ հասարակութեան կարծիքը լսելու...:

“Ասիկա իր դիտողութիւններն ընելու չլսապաղեցաւ. զոր անմիջապէս մեծ ապատիւ կառավարութեան խորհրդին խրկեցինք: Սակայն կառավարութիւնն այն հրամանը առաւ մեզի, որ առանց յապաղելու զլատ. Գօրտայի հայ քաղաքացի ընդունինք: — Այս անակնկալ որոշումը մեր վրայ այն ցաւալի ազդեցութիւնն ըրաւ, որ յիշեալ աղան, մեր յատուկ ստառածներն վրայ յարձակելու կը ճգնէին: — Ուստի եւ նորէն դիմեցինք վերին կառավարութեան, խնդրելով որ այս որոշումն օրէնացընէ, ապա թէ ոչ՝ Վեհափառութեանը դիմելու պիտի ստիպուինք: Սակայն վերին կառավարութիւնը՝ երկրորդ անգամ յառաջ բերած պատճառներն ալ ոչինչ համարելով՝ իր որոշումն ետ չիեցաւ: Եւ նորէն հրամայեց, որ զլատ. Գօրտայի քաղաքացի ընդունինք, ապա թէ ոչ այս բանս քաղաքական գործք (politicum) պիտի համարուի:

“Վեհափառ Ցեր: Հին ճշմարտութիւն մըն է, թէ անկարելին ուղղող ոչինչ կ'ուզէ: — Լատիզլաւոս Գօրտայի, կամ զան կ'ուզէ, զոր արդէն իրապէս ունի, եւ կամ ըստ բաւականի չէ ըմբռնած՝ ինչ որ վստակածն վեր կ'ուզէ: — Այստե, թէ, զան կ'ուզէ զոր արդէն ունի: Ասկէ կը տեսնուի, որ չ'ուրանար 1. թէ մեր քաղաքին մէջ ազատապէս տներ գնեց. 2. թէ առանց ընդդիմութեան, քաղաքն ան ստացածքներն ըստ օրինի եւ ըստ պատշաճի վրան անձընել տուաւ. եւ թէ զատնք, առանց վրդովման՝ անկախութեամբ կը վայելէ. 3. թէ՛ իր աստիճանին համեմատ մեր երգուեալ հասարակութիւնն իրեն պարտուպատշաճ պատիւը կ'ընէ: Վասն զի ամէն շնորհմունքներուն նկատմամբ՝

համար՝ հաւասար է ամէն քաղաքացեաց, եւ առանց արգելքի մը՝ մեր վաճառանոցին մէջ կրնայ գնել ու ծախել: Մեր ջաղացքները կը գործածէ: Իր գուարները՝ մեր հօտերուն մէջ եւ իր ձիերը՝ մեր սապաւառներուն մէջ, մեր արտաստաններուն վրայ կ'արածեն:

“Երբ մենք յօժարակամ Լատ. Գօրտայի աղային ընդունելութեան նկատմամբ ասանկ յայտարարութիւն ընելու կը համարձակինք, յայտնի է թէ մենք չէ թէ միայն յիշեալ աղային փափաքը, հապանաւ մեր տէրութեան օրէնքներն ալ կը կատարենք: Ուստի ո՞վ կրնայ զմեզ ամբաստանել թէ ընդունուած օրինաց Գ. Մասին, 2Ա. Գլխոյն, Ա. յօդուածին դէմ աքացել կ'ուզենք:

“Արդ՝ եթէ մենք արգելք մը չգրինք որ Լատ. Գօրտայի մեր քաղաքին կենդրոնը՝ տուն գնէ, զանիկա ըստ օրինաց իր վրայ անցընէ, մեր վաճառանոցին մէջ ազատապէս գնէ ու ծախէ, մեր ջաղացքները գործածէ, իր գուարները՝ մեր գաշտերուն վրայ արածէ, մեր եկեղեցւոյն մէջ իր ջերմեռանդութիւնն ըստ կամի կատարէ. — Ինչ բանի վրայ կրնայ տգիտ ըլլալ: Որովհետեւ ամէն բան ունի, ինչ որ կրնայ ունենալ:

“Բայց ինչեւս ուրիշ բաներու կը բաղձայ, եւ այն ատեն կը հարկադրինք ըսելու, թէ այնպիսի բանի մը կը փափաքէ, որուն անկարելութիւնն ըստ բաւականի չէ հասկըցած:

“Առանց շնորհակալութեան զգացման չենք կրնար չ'իշխել՝ Վեհափառութեանը նախնեացը մեզն համար ըրած շնորհմունքները. սկսեալ Կարողոս Զ. էն՝ մինչեւ Լեօրդոս Բ. Մեր երջանկութեան առաջին հիմնաքարը դրաւ Կարողոս Զ. — զոր անցնելով՝ կատարելագործեց մեր մեծ տիկինը՝ Մարիամ Թերեզան: Աս Վեհապետէն ընդունեցան մեր պապերն այն արտօնութիւնը, թէ Պապականի կալուածատէրութիւնը — ուրիշ ամէն ազգայնութիւններն անկէ դուրս հանելով — տրուած է միայն Նորնաբեմեօպոլոս ազգայնոց, Ուստի այս երկիրը՝ մենք — իբրեւ մեր պապերուն օրինաւոր եւ բնական ժառանգներն — այնպիսի օրինք ունինք, որ զանիկա օտարաց վրայ չենք կրնար անցընել: — Ուստի եթէ Լատ. Գօրտայի, մեր քաղաքացեացը մէջ ընդունուելով — տէրութեան ու բնութեան օրէնքները մոռնալով — կը զանայ այս անդիմադրելի չէնքին անկան քարը շարժել, յայտնի է թէ անկարելի բան կ'ուզէ:

«Ամեն ժառանգութիւն, ժառանգներուն սպառեւէն ետեւ՝ երկրին այն տիրոջն անցնելու է, ուսկից որ ժառանգութիւնն եկած է։ Այսպէս՝ Եղիսաբեթուպոլսոյ ազգայնոց սպառեւէն ետեւ՝ Պաշպարտի կալուածատէրութիւնն իր սկզբնական տիրոջ՝ Վեհափառութեանդ տանը դարձուելու է։ Եթէ մենք, լատ. Դորտայի օրինակին հետեւելով՝ Հայոց ժառանգութեան մասնակից ընէինք օտարազգիները՝ այն աստեւ, չէինք համարուեր արգելօք, թէ զանալ կ'ուզենք որ այս կալուածատէրութիւնն իր նախնական տիրոջ ձեռքը չանցնի։

«Ուստի իրաւամբ կրնանք զարմանալ Դրան-սիրուանից վերին կառավարութեան խորհրդին եւ Վեհափառութեանդ ատենադպրին այն որոշմանը վրայ, որ այս նիւթն իրեւ. քաղաքական խնդիր համարելով՝ զմեզ — երկու տողով մը — այդ մշտատեւ ժառանգութենէն, այս կալուածատէրութենէն դուրս հանել կ'ուզեն...»

«Այն է զոր Վեհափառութեանդ առջեւը գնելու համարձակցանք...»

«Հատ գէշ կը դատեն անոնք, որոնք որ զլատ. Դորտայի՝ հայազգի չընենէ կը հետեւցընեն, թէ մենք, Հայերս, ազգաւորաց ենք... Բաց է մեր փորձիկ քաղաքն ամեն պատուաւոր մարդու։ Բայց թէ մէկը՝ մեր մէջը սիրով ընդունելէն զատ, զանկա նաեւ մեր ժառանգութեան մասնակից ընենք, եւ մեր ժառանգներուն ստացուածքն օտարներուն տալով՝ մեր օրինաւոր ժառանգները, ժառանգութենէն զրկենք. — աս չենք ընել։ Աս բանս Աստուած կ'ատէ, եւ օրէնքները կ'արգելուն։

«Ուստի ծուր դրած կը պաղատինք, Վեհափառ Տէր, բարեհաճեցէք, այս խիտ վտանգին մէջ... մեզի օգնութեան հասնելով՝ զմեզ միութարեւ ու երջանկացընել։ Որով ամեն Եղիսաբեթուպոլսոյ ազգային, բարձր ձայնիւ գոչէ իր թոռներուն թէ, ինչ որ կարդու Զ. սկսաւ. Մարիամ Թերեզիա՝ շինեց, Յովսէփ Բ. պահեց, Լեւորդուր ի. զարգարեց — զանկա Փրանկիսկոս Ս. անմահացուց...»

Սակայն աղաչանաց թուղթն արդիւնք մը չունեցաւ, կարելի է նաեւ անոր համար, վասն զի շատ խմատութեամբ գրուած էր ընդ հակառակն նորէն հրաման եկաւ Եղիսաբեթուպոլսոյ քաղաքապետութեան, որ թէ զլատիզլուս Դորտայի եւ թէ որ եւ օտարազգի, որ կը փափաքի քաղաքացի ըլլալ՝ անմիջապէս ընդունուի, եւ քաղաքային պաշտօնի ատակ ե-

ղովներն՝ ըստ կարողութեան պաշտօնի մէջ առնուին։

Ասոր վրայ շատ առնուեցաւ թէ քաղաքն ու թէ հասարակութիւնը, բայց բան մը չէր կրնար ընել, Համբերելու եւ լռելու էր։

Արձանագրութիւններուն մէկուն մէջ գառնապէս կը գանգատի հասարակութիւնն այս բանի վրայ։

Անկէ ետքն օտարականները՝ չէ թէ միայն առանց արգելքի եւ ընդգիմութեան քաղաքացի կ'ընդունուէին, այլ նաեւ առանց խտրութեան քաղաքային պաշտօններու մէջ ալ մտան։

Այսպիսիներուն համար հարկ եղաւ որ քաղաքը նոր երգման ձեւ մը յօրինէ։

«Գիտութիւն ըլլալ ապագայի Մակիսգրադին ու Հասարակին, դէ Հետեւեւել Formulae Juramenti concivilitatis», անոր էտէվանց, որ շօմախում Դորտայ Հայոն զիրեն փափակը, վասն զի քաղքը զարնար, մեր Հասարակութիւնն ամենայն այ ընդգիմութեանը թով ալ աբաշ տանելու չի դարգելով, վերապէս գթած խնթիքարութեանը մտան հրաման եկել է, որ անպատճառ քաղքի ներս արնելի. ex homagiali obsequio գրուի ճիկած է՝ Եւ ան ժամանակը հէտէվել Formulae շարադրած է Caeterum, գէ Supplicante որպիսի Conditioյով նես արած է՞ Եվի անոր էտէվանց հէտէվելալ de Sessione 25 Januarii 822 Nroqu. Protocolli Oecomenici 43 առած improtocolatioյէն կ'երեկէ»։

Ահա հունգարերէն երգման ձեւին թարգմանութիւնը։

«Եւ Ա. Ա. կ'երդնում կենդանի Աստուծոյ, Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն սբբոյ Ս. Երրորդութեան, Երանուհի Վոյս Մարեմայ եւ ամեն սբբոյ անուան վրայ, որ այս ազատ թագաւորական Եղիսաբեթուպոլսոյ քաղքին հաւատարմի քաղաքացի պիտի ըլլամ։ Որ քաղքին, որ եւ յառաջ գալու եւ վրաս ինչալու ծանրաբեռնութիւնը սիրով պիտի կրեմ։ Առաջնորդները պիտի պատուաւոր, իրենց հնազանդ պիտի ըլլամ։ Բաղքին սահմանադրութիւնն եւ ամեն կանոնադրութիւնները պիտի պահեմ եւ ընդ հակառակն ամենեւին բան մը պիտի չգործեմ, ինչ որ անոնց՝ եւ յառնուանէ քաղքին արտօնութեանցը

1 Բաղքացի ըլլալու երգման ձեւը։

2 Հաւատարմի հպատակութեամբ զլուի ետած է։

3 Հարգարուած է, ինչպէս ուրիշներուն, թէ ազաւորն ինչ պայմանաւ քաղաքացի ընդունուած է։

4 1822 յունուար 25 թուան անտեսական ժողովոյն արձանագրութեան, 43 թուէն կ'երեւայ։

գէմ կրնայ բլլալ, մէ ուղղակի եւ մէ ուրիշնե-
րու ձեռքք, բլլայ գործքով կամ խորհուրդ տա-
լով եւ կամ գրգռելով, յալուածատէրութեան
որ եւ է անունով անունաւուն եւ Վեհափառու-
թիւններէն տրուած արտօնութեանց համեմատ,
միայն Հայոց քրուած առանձնաշնորհութեանց
եւ իրաւանց վրայ ամենեւին աչք պիտի չտնկեմ.
անոնց վրայ իրաւունք ունենալ պիտի չբաղձամ:
Այսպէս օգնէ ինծի Աստուած եւ այսպէս տայ
իմ հոգւոյս փրկութիւնը»

Այս ազգայնոց համար, որ Եղիսաբէթու-
պոլիս գաղթելով հոս կը հաստատուէին, այս
երգման ձեւը շարադրեց քաղաքը:

"Formula Juramenti նոր էկող Հայոց:

Ես N. N. կու երթնամ արաջի ամենա-
կարողին Աստուծոյ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
սրբոյ, ինչպէս որ ես Austriaի գրթից կայսերին
հալալ պիլամ, խոսրանալով նորէն հաստա-
մութիւն եւ հնազանդութիւն: Նոյնպէս կու
խոստանամ այս իրիկաբեգայ քաղաքի Պ. Սա-
կիսարգին եւ Պ. Առաջնորդացը հնազանդ
քաղաքացի պիլամ եւ զտուծ երթալը իմ
ուժիս գօրայ առաջ պի տանիմ ու ըզգէնը հե-
րացնելու պի ջանամ: Աստուած ինծիկ ամգէս
օգնէ, ու ամէն սուրբ»

* * *

Տեսնաք ուրիշ տեղ 1 թէ որոնք էին Եղի-
սաբէթուպոլսոյ գատաւորները կամ քաղաքա-
պետներն իր հիմնադրութենէն մինչեւ 1779:

Տեսնաք արդ անոնց շարունակութիւնը
ժամանակագրական կարգաւ, մինչեւ պատմու-
թեանս ընթացքը՝ այսինքն 1825 — ըստ ժա-
մանակակից Հայ արձանագրութեան — իրենց
նոտարներովն. — եւ ուր որ կեցած է, նաեւ
իրենց առաջականերովն ու հարիւրոց ժողովին
անդամներովն: — Արդ:

1780ին, դատաւոր եւ Հայոց ընկերութեան
եւ Եղիսաբէթուպոլսոյ՝ Պատ. Աղաչայ Անտոն
Նիգօշի Իսիգուցեան: — Իսկ քարտուղար՝ Ա.
Ջատիկ Թումայեան:

Նաեւ Նոգարիու Պ. Գումբանիայի եւ
Պ. Մակիսդրադին Ա. Ջատիկ Թումանի Ջատի-
կեանց:

1781. Պիրով Գումբանիայի եւ Պ. Եղի-
զաբէթ քաղաքի, Պ. Աղաչայ Մանուկ Գաւիդի
Ջիգիեանց, Նոգարիու Աղաչայ Ջատիկ Թումանի
Ջատիկեանց:

1782. Պիրով Պ. Ա. Անտոն Նիգօշի Իսի-
գուցեան. — Նոգարիու Ա. Եագուպ ՕՏանի
Տէր Ափսեան:

1783. Պիրով Պ. Ա. Անտոն Նիգօշի Իսի-
գուցեան. — Նոգարիու Պ. Տօմինք Խուչի
Սընթերեան:

1784. Պիրով Պ. Ա. Մանուկ Գաւիդի
Ջիգիեան. — Նոգարիու Աղաչայ Նիկօշի Ջի-
գիեան: — Սուգաշ. Աղաչայ Ամիրայ Նընկանոսի
Տանիէլեան: — Նոգարիու սուգայի, Ա. Ան-
տոն Սիմոնի Գաբատկոյեան:

1785էն մինչեւ 1788 Նոյները:

1789 եւ 1790. (?)

1791. Պիրով Պ. Աղաչայ ՕՏան Գու-
րուբեան. Notarius ordin.՝ Ա. Աղաչայ Ջիգիեան,
— վիշէ Նոգարիու Նիգի. Ա. Միքէլը Թումանի
Ջատիկեան Ա. Եագուպ Տօմպիեան:

1792. Պիրով Պ. Աղաչայ Լուսիկ Լէն-
կէլեան ordi. Notarius Ա. Աղաչայ Ջիգիեան.
Vice Notarius Ա. Միքէլը Ջօգօրիաշ եւ Ա.
Եագուպ Տօմպիեան:

1793. Պիրով Պ. Աղաչայ Միքայէլ Ջի-
գիեան, Նոգարիու Ա. Լուգաշ Ջիգիեան. V.
Notarius Ա. Միքէլը Ջօգօրիաշ:

1794. Պիրով Պ. Ա. եւ Աղաչայ Վարդան
Բաղրուպեան. — Ա. Լուսիկ Ջիգիեան Ord.
Notarius. — Ա. Միքէլը Ջօգօրիաշ V. Notarius.

1795. Աստուծոյ որդմութեամբն 1795
die 4to Januarii Եղիսաբէթեան եղեւ շնորհաւոր
ընտրութիւն Պիրովութեան այս Եղիսաբէթայ
քաղաքի մէջ Հոգւոյն Սրբոյ շնորհօքն, Պա-
տուելի Աղայ եւ Աղաչայ Անտոն Նիգօշի Իսի-
գուցեան, ինչպէս արժանաւոր քաղաքի Պի-
րով: — Պիլան ուրեմն Աստեսօրներուն Պ. Պի-
րովին քով

Պ. Ա. Պետրոս Տանիէլ.

Պ. Ա. Վարդան Բաղրուպեան.

Պ. Ա. Գրիգոր Իսիգուցեան.

Պ. Ա. Լուսիկ Լէնկել.

Պ. Ա. Ամիրայ Տանիէլ.

Պ. Ա. Հանգոյ Տանիէլ. —

Պ. Ա. ՕՏան Դուրուգեան.

Պ. Ա. Ջատիկ Ջօգօրիաշ.

Պ. Ա. Միքայէլ Ջիգիեան.

Պ. Ա. Ջօմինիք Սընթերեան.

Պ. Ա. Վարդան Մանուկ Ջիգիեան.

Պ. Ա. Գրիգոր Տանիէլ. —

Աղաչայ Լուսիկ Ջիգիեան Ord. Notarius.
— Ա. Միքէլը Ջօգօրիաշ Vice Notris.

Վերջ տագուկն եղեւ շնորհաւոր ընտրու-
թիւն Սուգաշի իրիկաբեգ քաղաքիս Վոգուժով.

Ա. Անգոն Լուսիկի: Որոշ քով պիւն Ա. Սու-
գայի Աշաները:

Ա. Դոստըն Զանիէլ. Ա. Ստեփան Զիգի.
Ա. Անտոն Սքիակեան. Ա. Մանուկ Քար.
Ա. Անտոն Սիմոնի Գաթ. Ա. Տոնիկ Լէնիէլ.

Ա. Գրիգոր Բաղդուկան. Ա. Խաչատուր Աիգօլ.
Ա. Վարդան Օվանէօի Ա. Վարդան Զանիէլ.

Ա. Փերէն Զիգի. Ա. Տոնովազ Զրնոր.
Ա. Արուսիկ Սքմէրի. Ա. Օհան Մարդոնֆի.
Ա. Օհանէս Գոշոզան. Ա. Անտոն Դոնուրեան.
Ա. Անտոն Զէլ. Ա. Պետրոս Գապտէպօլ.
Ա. Նիգոլայ Բորոյի. Ա. Լուսիկ Խնկանոսի Տա-
նիէլ.

Ա. Գրիգոր Զօգորիաշ. Ա. Սիմոն Զանիէլ.
Ա. Դավիթ Զիգի. Ա. Մանուկ Պետրոսի Զի-
գիեան.

Ա. Թորոս Թուր. Ա. Խաչիկ Օսգորի.
Ա. Պաշտա Գապտէպօլ. Ա. Գրիգոր Գապտէպօն.
Ա. Ավանտ Զոհայի. Ա. Ասկատուր Տոնիկի Դոն-
չիկեան.

Ա. Դավիթ Մարդոնֆի. Ա. Վարդան Պետրոսի Խի-
գիւն.

Ա. Խաչիկ Գորովէ. Ա. Օվանէս Գորովի.
Ա. Վանգո Զօգորիաշ.

Ա. Անտոն Խաչիկի Ագոն, Notarius.

Ա. Վարդան Զուսպըր. } չին էր Քրիստի
Ա. Գրիգոր Բաղդուկօի. }
Ա. Խաչատուր Տուրմուր.

1796. Պիրով Պ. Աշաշայ Միքայէլ Զի-
գիեան. — Ord. Notarius Ա. Լուսիկ Զիգիեան.
V. Notar Ա. Միքայէլ Զօգորիաշ:

1797. Պիրով Պ. Ա. Միքայէլ Զիգիեան.
— Ord. Notrs. Լուգալ Զիգիեան. V. Notr. Ա.
Միքայէլ Զօգորիաշ:

1798. Պիրով Պ. Աշաշայ Օհան Դի-
րիգեան: — Ա. Լուգալ Զիգիեան Ord. Notrs.
— Ա. Միքայէլ Զօգորիաշ V. Ntris.

1799. Պիրով Ա. Գրիգոր Լուսիկի Տա-
նիէլեան: — Աշ. Լուգալ Զիգիեան Ord. Notrs.
— Աշ. Խնկանոս Զանիէլեան Vice Notarius.

1800. Պիրով Պ. Աշաշայ Միքայէլ Դո-
տերի. — Աշ. Լուգալ Զիգիեան Ord. Notarius
— Ա. Խնկանոս Զանիէլեան V. Notarius.

1801. Պիրով Պ. Ա. Օհան Գորովի Զի-
գիեան. — Ա. Լուգալ Զիգի Ord. Notrs. — Ա. Խնկանոս
Զանիէլ V. Notarius.

1802. Պ. Աշաշայ եւ Աշաշայ Միքայէլ
Զիգի պիրով: — Ա. Լուգալ Զիգի Ord. Notrs.
— Ա. Խնկանոս Զանիէլ V. Notrs.

1803. Պ. Աշաշայ եւ Աշաշայ Զատիկ Թա-
մանի Զատիկեան պիրով: — Լուգալ Զիգի
Ord. Not. — Խնկանոս Զանիէլ V. Notar.

1804. Պ. Աշաշայ եւ Աշաշայ Միքայէլ
Զիգի պիրով: — Պ. Ա. Լուգալ Զիգի ord. Notrs.
— Պ. Ա. Միքայէլ Զիգի Subst. Notarius.

1805. Պ. Ա. եւ Աշաշայ Լուգալ Զիգի
պիրով: — Ա. Լուգալ Զիգի Ord. Ntrs. —
Միքայէլ Զիգի V. Notarius subst. — —

1806. Եղիսաբեթուպոլսի գլխաւոր դա-
տաւորն (iudex primarius) է, Լուգարոս Զի-
գիեան. — գլխաւոր նոտարը Ղուկաս Զի-
գիեան. — իսկ փոխանակ նոտարի՝ Նիկողայոս
Զիգիեան:

1807. Գլխաւոր դատաւոր՝ Յովհաննէս
Դէրեօքեան: Աւաջին նոտար՝ Ղուկաս Զի-
գիեան, փոխանակ նոտարի՝ Նիկողայոս Զիգիեան:

1808. Դատաւոր՝ Միքայէլ Զիգիեան: —
Նոտարները կը մնան Նոյնները:

1809. Թէ դատաւորն ու թէ նոտարներն,
են Նոյնները:

1810. Դատաւոր՝ Գրիգոր Դանիէլեան:
Աւաջին նոտար՝ Ղուկաս Զիգիեան. — փոխա-
նակ նոտարի՝ Նիկ. Զիգիեան:

1811. Նոյնները:

1812—1814. Գլխաւոր դատաւոր՝ Է-
միլիոն Դանիէլեան: — Նոտարները՝ կը մնան
Նոյնները:

1815—1819. Գլխաւոր դատաւոր՝ Դա-
շարոս Զիգիեան: Աւաջին նոտար՝ Ղուկաս Զի-
գիեան, — փոխանակ նոտարի՝ Նիկողայոս Զի-
գիեան:

1820ին արձանագրութիւններն առ պիտի
չկան:

1821. Գլխաւոր դատաւոր՝ Գրիգոր Դա-
նիէլեան: — Նոտար՝ Ղուկաս Զիգիեան:

1822—1825. Գլխաւոր դատաւոր՝ Գրի-
գոր Դանիէլեան: — Աւաջին նոտար՝ Ղուկաս
Զիգիեան. փոխանակ նոտարի՝ Յովսէփ Զիգիեան:

1825ին աւարտելով՝ կը դադրին նաեւ,
թէ քաղաքապաշտութեան ու թէ հարկերոց
ժողովոյն հայերէն արձանագրութիւններն, որոնք՝
ալ 1780էն ի վեր՝ ըստ մասին հայերէն եւ ըստ
մասին լատիններէն կ'ըլլային: — Ասկէ ետքը,
լատիններէն՝ եւ մեծաւ մասամբ հունագրերէն
լեզուաւ շարունակուած են, պաշտօնական գրու-
թեանց եւ տարեգրոց մէջ:

Ատր վրայ փոփոխութիւն կրած կը գըտ-
նենք նաեւ դատաւորին ընտրութիւնը, որովհե-
տեւ ընտրութիւնը չ'ըլլար, ո՛չ ամէն տարի եւ
ո՛չ ըստ հին սովորութեան յունուարի 4ին: Վասն
զի վերին զառապարտութիւնը հրաման իրկեց հա-
ւարակութեան, որ թէպէտ ասկէ ետքն ալ դա-

